

© ANNE VANDENBOSCH

GEZONDE BIGGEN ALS BASIS VOOR RENDABEL VLEESVARKEN

Naar jaarlijkse gewoonte organiseerde fokkerijorganisatie Topigs in december enkele studieavonden op diverse locaties. Gastspreker Anne-Marie van Bussel benadrukte het belang van gezonde biggen. – *Anne Vandenbosch*

Bart Peeters, directeur van Topigs België, stelt dat Topigs synoniem staat voor totale economie: "Wie kent de kost van zijn eindproduct? Om deze te kennen, is het belangrijk om het volledige traject van de productieketen in beschouwing te nemen. Bij Topigs streven we met onze producten onder meer naar een gunstige totale voerefficiëntie (TVE). Dit kengetal omschrijft hoeveel kg voeder je nodig hebt om 1 kg vlees (levend gewicht) te produceren. Daarnaast streven we met onze zeugen naar een goed gebruiksgemak met lage productiekosten."

Steeds meer kenmerken opvolgen

Heel wat parameters beïnvloeden de TVE. Peeters deed een rondje 'Wat als ...?' om dit te illustreren. "Als de biggensterfte daalt van 14,5 naar 9,5% verbetert de TVE met 0,03. Dus is er 30 g minder voeder nodig om 1 kg vlees te produceren. Als de sterfte in de afmest van 4 naar 2% gaat, heeft dit eveneens een gunstig gevolg van

-0,03 TVE. Een verbetering van de dagelijkse groei met 50 g levert -0,05 TVE. Als het slachtgewicht toeneemt van 115 naar 125 kg, stijgt de TVE met 0,10. Wanneer je intacte beren afmest, zorgt dit voor -0,18 TVE. Het zijn allemaal parameters waarmee we bezig zijn. De genetische vooruitgang bij Topigs zal in 10 jaar tijd voor -0,30 TVE of 300 g minder voeder voor 1 kg vleesproductie zorgen."

Over genetische vooruitgang wordt heel wat gecommuniceerd, maar wat stelt dit vandaag voor in de praktijk? "De voorbije 10 jaar nam het aantal fokwaarden dat we bij Topigs opvolgen sterk toe. Bovendien zien we een verschuiving. Het aandeel mest- en slachterij-eigenschappen in het totale fokdoel van de zeugenlijnrassen vergrootte de voorbije jaren aanzienlijk. De effecten van deze gewijzigde selectiekeuzes beginnen nu pas in de praktijk zichtbaar te worden bij de biggen en vleesvarkens. Topigs heeft een unieke databank waarin jaarlijks de geboorte-

gewichten van meer dan een half miljoen biggen worden opgeslagen. We registreren de individuele voederopname van meer dan 20.000 dieren per jaar en ook 3300 dieren worden volledig uitgesneden. Door de gegevens van deze ruime databank te combineren met de mogelijkheden die genomselectie biedt, is het mogelijk extra genetische vooruitgang te boeken. Genomselectie geeft vooral een extra betrouwbaarheid aan de fokwaarden die moeilijk transparant te fokken zijn." Peeters toonde deze genetische evolutie bij de zeugenlijnen aan de hand van enkele grafieken. Hij plakte er ook enkele economische cijfers op: "Tegenover 2008 tellen we dankzij deze genetische evolutie in zowel reproductie-eigenschappen als mesterij-eigenschappen ongeveer 3,5 euro economisch voordeel bij de zeugenlijnen en 7 euro per vleesvarken (Topigskruising)."

Tot slot blikte Peeters nog even naar de (nabije) toekomst. "Naast de gekende

fokdoelen krijgen geboortegewicht en uniformiteit, robuustheid, voeropname en lactatie-efficiëntie extra aandacht. We werken ook aan de reductie van berenguur via de zeugenlijnen, aan ziekteresistentie waarbij de dieren minder gevoelig worden aan PRRS, aan de interactie tussen genotype en het voerverbruik en aan darmgezondheid.”

Moeilijk speenmoment overbruggen

Anne-Marie van Bussel dook in het lopende onderzoek omtrent biggenopfok op het Varkens Innovatie Centrum (VIC) Sterksel van Wageningen UR. Op dit Nederlandse proefbedrijf voor de varkenshouderij worden 370 zeugen gehouden en 2400 vleesvarkens (+ externe vleesvarkensplaatsen). Topigs 20-zeugen worden er gekruist met de Tempo-eindbeer.

“Hoewel de genetische potentie van de varkensstapel vandaag dus hoog is, worden niet overal goede praktijkresultaten behaald. Hoe kunnen die resultaten, ook bij de vleesvarkens, verbeteren?”, stelde van Bussel. “Op gebied van dagelijkse groei bij de vleesvarkens is er een grote variatie tussen de bedrijven. Diverse studies tonen daarbij de invloed van het geboortegewicht. Bij een lager geboortegewicht blijkt de dagelijkse groei bij de vleesvarkens lager te liggen dan bij een hoger geboortegewicht. Het is ook niet nieuw dat het speenmoment een belangrijke impact heeft op de eindresultaten. De biggen worden gescheiden van de zeug en eventueel van toomgenoten. Ze komen in een nieuwe omgeving terecht en meestal verandert het voeder(systeem) drastisch.”

.....
 De energieopname bij spenen met melk blijkt voldoende om darmschade te voorkomen.

Een hoog speengewicht is alvast gunstig voor de dagelijkse groei in de batterij- en mestfase. Op VIC Sterksel werd een proef uitgevoerd waarbij biggen geselecteerd werden op hun eetgedrag van droogvoer (eter of niet-eter) tijdens hun eerste levensweken. De eters behielden hun eetgedrag. Ze namen immers tot 50 g/dag meer droogvoer op in de periode na het spenen. “Tijdens deze proef bleek trouwens dat 40% van de biggen geen droogvoer at voor het spenen! Deze biggen zijn dus eigenlijk niet geschikt om de zeug te

verlaten ...” Van Bussel benadrukt dat het basismanagement in kraamstal en biggenbatterij natuurlijk het belangrijkste blijft voor een goed speenresultaat. Bijkomende toepassingen – zoals bijvoorbeeld ervoor zorgen dat alle biggen biest opnemen, weinig mengen, het trogje uit de kraamstal meenemen naar de batterij of het licht enkele dagen aan laten na spenen – kunnen de situatie alleen maar begunstigen.

Spenen met melk?

VIC Sterksel testte de haalbaarheid van het gebruik van kunstmelk voor en na spenen. “Men wilde nagaan of ‘perfecte’ voeding darmschade kan voorkomen”, legt van Bussem uit. “Verschillende onderzoeken bevestigen dat 50% van de biggen 10 à 15 uur na het spenen nog steeds geen voer heeft opgenomen, met darmschade tot gevolg. Een hoge voeropname na het spenen door gebruik van

1 VIC Sterksel deed een proef met melkverstrekking na spenen. Zowel bij 6 als bij 3 dagen melk na het spenen was de groei per dag beter in vergelijking met droogvoer na spenen. De verbeterde dagelijkse groei bleef ook 5 weken nadien nog aantoonbaar. **2** Je kan vermoedelijk biggen aanleren om te eten met het pavlov-effect. Zeug en biggen kregen gelijktijdig droogvoer bij het geluid van een zoemer. Na spenen werd in de batterij hetzelfde principe gehanteerd en werd dezelfde lange trog gebruikt. De eerste resultaten zijn hoopgevend, aangezien meer biggen aan het eten gaan.

kunstmelk zou anderzijds darmschade (kunnen) vermijden.” In de proeven werden respectievelijk 6 en 3 dagen melkverstrekking na spenen vergeleken met droogvoer. De biggen hadden eenzelfde speengewicht. In de proef met 6 dagen melk was de groei per dag een week na spenen duidelijk beter bij gebruik van melk (249 g/dag tegenover 163 g/dag). Ook 5 weken na spenen stelde men in de groep met melk nog steeds een betere groei per dag vast (509 tegenover 476 g/dag). Er was wel een (uitgestelde?) dip in energieopname bij het wegnemen van de trog met melk zichtbaar. Kunstmelk is echter een relatief duur voedermiddel. Daarom werd dezelfde proef ook uitgevoerd met slechts 3 dagen melkverstrekking na het spenen. Een week na spenen bleek de groei bij de melkdrinkers 217 g/dag tegenover 131 g/dag bij droogvoer. Ook hier bleef het positieve effect zichtbaar 5 weken na spenen (458 tegenover 424 g/dag), maar het was merkkelijk minder dan bij 6 dagen melk. Van Bus-

sem: “Volgens de onderzoekers lijkt de energieopname bij het spenen met melk alvast voldoende om darmschade te voorkomen. Een aandachtspunt bij gebruik van melk is de hygiëne. Er komt ook meer werk bij kijken en het is een duurdere optie dan droogvoer. In kader van antibioticumreductie is een goede darmgezondheid wel belangrijk!”

Jong geleerd, is oud gedaan

VIC Sterksel bekijkt ook de mogelijkheden van enkele vernieuwende voersystemen. “We gaan na of je een voersysteem kan ontwikkelen waarmee je de biggen leert eten. Biggen kunnen bijvoorbeeld leren van de zeug en je kan ook het pavlov-effect trachten te gebruiken. Onze doelstelling was om binnen de 4 uur na het spenen meer dan 95% van de biggen voer te laten opnemen.” In een filmpje werd aangetoond dat jonge biggen – zoals in de natuur – wel degelijk hun moeder imiteren. Zonder haar voorbeeld zullen ze het rondgestrooide voeder niet zomaar vinden

en opeten, ze verliezen zelfs hun interesse. In de tweede proef kregen zeug en biggen driemaal per dag gelijktijdig droogvoer bij het geluid van een zoemer. Bij de biggen werd dit verstrekt in een lange trog. Na spenen werd in de batterij hetzelfde principe gehanteerd en werd dezelfde trog gebruikt. “Uit de eerste resultaten lijkt dit pavlov-effect bij 60 à 70% van de tomen te werken. Dat is dus een beter resultaat dan bij de huidige systemen. Jammer genoeg blijkt nog een grote variatie tussen de tomen. Biggen die op de zoemer reageren voor het spenen, zullen dit echter ook na het spenen blijven doen. Ook met het ProDromi-kraamhok blijven we verder experimenteren. De biggen kunnen vanuit hun afzonderlijke zone aan dezelfde voerbak eten als de zeug. De zeug kan de biggen met andere woorden stimuleren om te eten. Deze systemen bieden dus zeker wel toekomstmogelijkheden.” ■